

ВА 444

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНОВАЦИИТЕ И ИНВЕСТИЦИИТЕ

Приета: прот. № 8/02.03.2023 г.

Лектор: Проф. д-р Милен Балтов

АНОТАЦИЯ

Дисциплината обхваща съвременните концепции в областта на иновациите и инвестициите и извежда дискуссионните моменти за предпоставките за появата и реализацията им. Ориентиран е към стимулиране придобиването на знания и умения за ролята на човешкия фактор и предприемачеството като феномен за генерирането на иновациите и инвестициите, така и към подходите в анализа на ресурсната обеспеченост, риска и инструментите за влиянието на количествените и качествени фактори върху успеха на бизнеса. Всичко това е дублирано в средата на университетската електронна платформа със съответстващите на методите интерактивни инструменти и форми за попълване и мониторинг, осигуряващи двупосочната комуникация.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основните цели на дисциплината са да систематизират знанията на студентите (в края на обучението в бакалаварската степен) в областта на финансите, генерирането на бизнес идеи и да ги надградят със съвременните концепции за иновационния и инвестиционен процес. Цели се развиването на умения за анализ и управление на тези процеси. В учебния процес е заложено прилагането на интерактивни методи като решаване и разработка на казуси и оценка и избор на инвестиционно решение.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината е в края на учебния курс за студенти за бакалаварска степен и изисква предварително овладяване на понятийния апарат и знанията, свързани с бизнеспланиране, финансите, маркетинга, организацията и управлението на бизнеса, както и с останалите дисциплини по управление в съответните функционални области. При магистърската степен се стъпва върху опита и знанията от завършеното образование на бакалаврите икономисти.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

специалност	статут	Кредити	редовно и дистанционно обучение				задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Счетоводство и финанси	Избираема	6	30	30		60	30		30	
Маркетинг и дигитални комуникации	Избираема	6	30	30		60	30		30	
Управление на бизнеса и международна икономика	Задължителна	6	30	30		60	30		30	

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

- Тема 1. Същност на иновациите и основни видове иновации
Възникване и развитие на иновационната теория. Иновациите като процес и резултат.
Съвременни възгледи за иновациите.
Класификация на иновациите - основни видове.
Теория за дългите вълни в икономическото развитие и връзката ѝ със закономерностите в динамиката на иновациите.
- Тема 2. Подкрепа за развитието на иновациите и бизнеса
Обществената подкрепа, от частния сектор и организационна подкрепа.
“Твърди” и “меки” мерки в подпомагането на иновациите.
- Тема 3. Структура, специфични особености и закономерности в иновационния процес
Вътрешна структура на иновационния процес, последователност на етапите и разпределение на разходите между тях.
Жизнен цикъл на иновациите и възможности за неговото стратегическо управление.
- Тема 4. Рисковият капитал като елемент на иновационната инфраструктура
Необходимост от възникване и същност на рисковия капитал.
Механизъм на рисковото финансиране и условия за неговото осъществяване. Източници на алтернативно финансиране и динамика на постъпването на средства в рисковите фондове.
Специализирани компании за рисково финансиране.
- Тема 5. Природа, характеристики и поведение на иноваторите
Трудности при дефинирането и различните школи на икономическата мисъл. Иновациите и ролята на МСП. Таксономия на теорията по иновации и признаци за класификация на иновативните фирми.
- Тема 6. Проблеми на технологичния трансфер
Същност на технологичния трансфер - хоризонтален и вертикален трансфер.
Търговски и нетърговски форми на трансфера, предимства и недостатъци на всяка форма.
Смесените предприятия - най-ефективна и гъвкава форма на технологичния трансфер. Проблеми на смесените предприятия и условия за успешното им функциониране.
- Тема 7. Фирмени иновационни стратегии
Настъпателна /офанзивна/ и отбранителна /дефанзивна/ стратегия. Стратегия на иноватора и стратегия на имитатора. Стратегия на изчакващия лидер.
Квалификация на фирмените иновационни стратегии в зависимост от степента на обвързаност на иновационната идея с познатите технологии на производството и състоянието на пазара.
- Тема 8. Държавната иновационна политика
Същност на държавната иновационна политика.
Иновационната политика на развитите държави. Механизми за стимулиране развитието на иновационен бизнес в Европейския съюз. Държавната иновационна политика у нас.
- Тема 9. Творческият процес и иновациите
Творчество, иновации и предприемачество.
Бариери пред иновациите.
Създаване на вътрешнофирмен капацитет за иновациите.
- Тема 10. Създаване на инвестиционен проект
Структура и съдържание. Информация (макроикономическа, секторна, териториална, техническа) – отчетна, проектна и прогнозна. Представяне на проекта.
- Тема 11. Източници на финансиране и капиталова структура на проекта.
Алтернативи за финансиране. Капиталова структура и финансиране със собствен и заеман капитал. и влияние на маргиналните капиталови разходи.
- Тема 12. Видове анализ на инвестиционните проекти
Обхват на инвестициите. Видове инвестиции и принципи на инвестиционния анализ.
Методи на инвестиционния избор: нетна съвременна стойност; вътрешна норма на възвръщаемост. Оценка на портфейла от инвестиции.
- Тема 13. Риск и възвръщаемост на инвестициите. Измерване на инвестиционния риск

Действителна норма на възвръщаемост.
Систематичен и несистематичен риск.
Класация на алтернативни инвестиционни решения. Бюджетни ограничители.
Портфейлен риск.

Тема 14. Техническа помощ за стимулиране на инвестициите и иновациите
Схема на участниците в процесите на насочване и реализация на иновациите и инвестициите
Реализацията на техническата помощ за МСП в рамките на грантова схема

Тема 15. Оперативните програми и повишаване конкурентоспособността
Конкурентоспособността, иновациите и МСП.
Стратегическите документи на ЕС и характерът на оперативните програми в България.
Специфика и подходи за посрещане на нуждите на МСП.

ПЛАНИРАНИ УЧЕБНИ ДЕЙНОСТИ И МЕТОДИ НА ОБУЧЕНИЕ

Учебните дейности са базирани на материал в лекционен курс и на семинарна и самостоятелна работа през семестъра по решаване на казуси и изготвяне индивидуално на пример (базиран на казусния метод) в областта на иновациите. Основната тежест е в работата на студентите по групови задания - инвестиционни проекти (условия за допускане до изпит). Работата по тези три основни направления е както в семинарните занятия, така и самостоятелно извън часовете, но е изцяло покрита с интерактивните инструменти в университетската е-платформа Мудъл.

КУРСОВИ ЗАДАЧИ И ПРОЕКТИ

Освен, че самите казуси са качени в платформата, живата дискусия по тях се предхожда от изразяване на мнения и сценарийна „репетиция” в платформата. Когато те самите разработват своите мини казуси – за иновации в България, чрез генерирането им в платформата на два етапа – избор и същински анализ се постига интерактивност и се избягва дублиране на примерите. Работата по инвестиционните проекти е изцяло свързана с генерирани входящи данни и ограничители поставени през платформата, които могат само да се наблюдават в реално време, но не и да се копират. С това се прави реален мониторинг върху работата, като се задават междинни жалони и се избягва както залагането на коренно различна или грешна структура, така и представянето на готови инвестиционни проекти.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Работата на всеки студент през семестъра се оценява с текуща оценка. Тя се получава от качеството на работата над казус, разработването на пример за иновационна дейност и решение по задание на инвестиционни проекти.

Семестриалният изпит е изпитен тест. Освобождаване от него се допуска с много добра и отлична оценка, получена от презентацията на разработен казус и решението по задание на инвестиционен проект.

При формирането на крайната оценка освен резултата от семестриалния изпит се има предвид и текущата оценка.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Балтов М. и колектив, „Икономика и бизнес планиране на технологично базирани малки и средни предприятия”, Акад. Издателство на БАН „М. Дринов”, София, 2008 г.

2. Балтов М., Предизвикателства пред финансирането на малките и средни предприятия с иновационна активност – регионална перспектива, сп. „Икономически изследвания”, кн. 4, ИИ на БАН, София, 2008 г.
3. Балтов М., “Бизнес проекти и инвестиции в предприемачеството и иновациите”, Издателство Начало, Бургас, 2013 г.
4. Балтов М., Инвестиционните проекти в индустриални предприятия – примерът на „Трансвагон” АД, Сборник от Конференция “Предпоставки и възможности за индустриален растеж в България”, УНСС, Равда, 2013 г.
5. Георгиев И. и Ц. Цветков, “Мениджмънт на фирмените иновации и инвестиции”, УИ Стопанство, София, 1997 г.
6. Орешарски П., „Инвестиции (анализ и управление на инвестиционни портфейли)”, Еа, София, 2013 г.
7. Тодоров К., М. Балтов и К. Коларов, “Основи на дребния бизнес” , Тракия М, София, 2006 г.
8. Цончев Р., И. Попчев и др., „Финансови иновации - изследвания и практики”, Нов български университет, София, 2009 г.
9. Фондация “Приложни изследвания и комуникации”, «Иновации.бг 2014”, ЦИД, София, 2014 г.
10. Baltov M., The Industrial Zones Development Project - Bulgaria, Resources portfolio of the “Megaproject: The effective design and delivery of megaprojects in the European Union.”, Leeds, 2012.
11. Baltov M., Design and Development of High-Technology Park Sofia, Resources portfolio of the “Megaproject: The effective design and delivery of megaprojects in the European Union.”, Leeds, 2012.
12. Drucker P.F., “Innovation and Entrepreneurship”. Harper Paperbacks, 2007.
13. Evangelista P., Knowledge and Investment: The Sources of Innovation in Industry, „ New Horizons in the Economics of Innovation Series”, Edward Elgar Pub, 2014.
14. Pacing and Derisking Innovation Investments”, Harvard Business School Press, 2012.
15. Wong M. C. S., “The Risk of Investment Products: From Product Innovation to Risk Compliance”, 2012.

ВА 444

УПРАВЛЕНИЕ НА ИНОВАЦИИТЕ И ИНВЕСТИЦИИТЕ

Лектор: Проф. д-р Милен Балтов

Тема 1. Същност на иновациите и основни видове иновации

Възникване и развитие на иновационната теория. Иновациите като процес и резултат.

Съвременни възгледи за иновациите.

Класификация на иновациите - основни видове.

Теория за дългите вълни в икономическото развитие и връзката ѝ със закономерностите в динамиката на иновациите.

Тема 2. Подкрепа за развитието на иновациите и бизнеса

Обществената подкрепа, от частния сектор и организационна подкрепа.

“Твърди” и “меки” мерки в подпомагането на иновациите.

Тема 3. Структура, специфични особености и закономерности в иновационния процес

Вътрешна структура на иновационния процес, последователност на етапите и разпределение на разходите между тях.

Жизнен цикъл на иновациите и възможности за неговото стратегическо управление.

Тема 4. Рисковият капитал като елемент на иновационната инфраструктура

Необходимост от възникване и същност на рисковия капитал.

Механизъм на рисковото финансиране и условия за неговото осъществяване. Източници на алтернативно финансиране и динамика на постъпването на средства в рисковите фондове.

Специализирани компании за рисково финансиране.

Тема 5. Природа, характеристики и поведение на иноваторите

Трудности при дефинирането и различните школи на икономическата мисъл. Иновациите и ролята на МСП. Таксономия на теорията по иновации и признаци за класификация на иновативните фирми.

Тема 6. Проблеми на технологичния трансфер

Същност на технологичния трансфер - хоризонтален и вертикален трансфер.

Търговски и нетърговски форми на трансфера, предимства и недостатъци на всяка форма.

Смесените предприятия - най-ефективна и гъвкава форма на технологичния трансфер. Проблеми на смесените предприятия и условия за успешното им функциониране.

Тема 7. Фирмени иновационни стратегии

Настъпателна /офанзивна/ и отбранителна /дефанзивна/ стратегия. Стратегия на иноватора и стратегия на имитатора. Стратегия на изчакващия лидер.

Квалификация на фирмените иновационни стратегии в зависимост от степента на обвързаност на иновационната идея с познатите технологии на производството и състоянието на пазара.

Тема 8. Държавната иновационна политика

Същност на държавната иновационна политика.

Иновационната политика на развитите държави. Механизми за стимулиране развитието на иновационен бизнес в Европейския съюз. Държавната иновационна политика у нас.

Тема 9. Творческият процес и иновациите

Творчество, иновации и предприемачество.

Барииери пред иновациите.

Създаване на вътрешнофирмен капацитет за иновациите.

Тема 10. Създаване на инвестиционен проект

Структура и съдържание. Информация (макроикономическа, секторна, териториална, техническа) – отчетна, проектна и прогнозна. Представяне на проекта.

Тема 11. Източници на финансиране и капиталова структура на проекта.
Алтернативи за финансиране. Капиталова структура и финансиране със собствен и заемаен капитал. и влияние на маргиналните капиталови разходи.

Тема 12. Видове анализ на инвестиционните проекти
Обхват на инвестициите. Видове инвестиции и принципи на инвестиционния анализ.
Методи на инвестиционния избор: нетна съвременна стойност; вътрешна норма на възвръщаемост. Оценка на портфейла от инвестиции.

Тема 13. Риск и възвръщаемост на инвестициите. Измерване на инвестиционния риск
Действителна норма на възвръщаемост.
Систематичен и несистематичен риск.
Класация на алтернативни инвестиционни решения. Бюджетни ограничители.
Портфейлен риск.

Тема 14. Техническа помощ за стимулиране на инвестициите и иновациите
Схема на участниците в процесите на насочване и реализация на иновациите и инвестициите
Реализацията на техническата помощ за МСП в рамките на грантова схема

Тема 15. Оперативните програми и повишаване конкурентоспособността
Конкурентоспособността, иновациите и МСП.
Стратегическите документи на ЕС и характерът на оперативните програми в България.
Специфика и подходи за посрещане на нуждите на МСП.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Балтов М. и колектив, „Икономика и бизнес планиране на технологично базирани малки и средни предприятия”, Акад. Издателство на БАН „М. Дринов”, София, 2008 г.
2. Балтов М., Предизвикателства пред финансирането на малките и средни предприятия с иновационна активност – регионална перспектива, сп. „Икономически изследвания”, кн. 4, ИИ на БАН, София, 2008 г.
3. Балтов М., „Бизнес проекти и инвестиции в предприемачеството и иновациите”, Издателство Начало, Бургас, 2013 г.
4. Балтов М., Инвестиционните проекти в индустриални предприятия – примерът на „Трансвагон” АД, Сборник от Конференция „Предпоставки и възможности за индустриален растеж в България”, УНСС, Равда, 2013 г.
5. Георгиев И. и Ц. Цветков, „Мениджмънт на фирмените иновации и инвестиции”, УИ Стопанство, София, 1997 г.
6. Орешарски П., „Инвестиции (анализ и управление на инвестиционни портфейли)”, Еа, София, 2013 г.
7. Тодоров К., М. Балтов и К. Коларов, „Основи на дребния бизнес” , Тракия М, София, 2006 г.
8. Цончев Р., И. Попчев и др., „Финансови иновации - изследвания и практики”, Нов български университет, София, 2009 г.
9. Фондация „Приложни изследвания и комуникации”, «Иновации.бг 2014”, ЦИД, София, 2014 г.
10. Baltov M., The Industrial Zones Development Project - Bulgaria, Resources portfolio of the “Megaproject: The effective design and delivery of megaprojects in the European Union.”, Leeds, 2012.
11. Baltov M., Design and Development of High-Technology Park Sofia, Resources portfolio of the “Megaproject: The effective design and delivery of megaprojects in the European Union.”, Leeds, 2012.
12. Drucker P.F., “Innovation and Entrepreneurship”. Harper Paperbacks, 2007.
13. Evangelista P., Knowledge and Investment: The Sources of Innovation in Industry, „ New Horizons in the Economics of Innovation Series”, Edward Elgar Pub, 2014.
14. Pacing and Derisking Innovation Investments”, Harvard Business School Press, 2012.
15. Wong M. C. S., “The Risk of Investment Products: From Product Innovation to Risk Compliance”, 2012.

ANNOTATION

The course is covering the contemporary concepts in the areas of innovations and investments and is focusing on the topics of discussion for the circumstances and for the initiation and implementation. It is oriented towards stimulating the acquirement of knowledge and skills for the role of human sector and the entrepreneurship as phenomenon for the innovations and investments generation as well as towards the approaches in the analyses of the resources, the risk and the instruments for the influence of the quantitative and qualitative factors over the business success. All this is simulated in parallel in the environment of the university electronic platform with the adequate for those methods interactive instruments and forms for filling in and monitoring, assuring the two way communication.